

Svensk Tidskrift

GRUNDAD 1911. NÄTTIDNING FÖR POLITIK, EKONOMI OCH KULTUR.

START REDAKTION OM SVENSK TIDSKRIFT STIFTELSE ARKIVET FÖRLAGET PRENUMERERA

IN ENGLISH

17 NOVEMBER 2023

Rainer Zitelmann: Argentinarerna har tappat tron på staten – till förmån för Javier Milei

Den 19 november är det val mellan peronisten Sergio Massa och anarkokapitalisten Javier Milei i Argentina. Under de kommande åren kan Argentina styras av en passionerad pro-kapitalist. Det skulle vara en sensation, men denna sensation skulle vara resultatet av en grundläggande förändring i argentinarnas inställning till marknadsekonomi och staten som under en tid siktats vid horisonten.

Jag har studerat den libertarianska rörelsen i 30 länder under de senaste två åren, men i inget av dessa länder har jag stött på en så stark libertariansk rörelse som i Argentina. Normalt, när deras land befinner sig i en allvarlig kris, tenderar ett stort antal människor att dras till den yttersta vänstern eller yttersta högern av det politiska spektrumet, men i Argentina är libertarianer hoppets ledstjärnor, särskilt för unga människor. Bland väljare under trettio år röstade en majoritet på Milei.

Valet hålls mot en bakgrund av en dramatisk ekonomisk kris och en inflationstakt på över 100 procent, en av de högsta i världen. Det finns förmodligen inget land i världen vars ekonomi har sjunkit så dramatiskt under de senaste 100 åren som Argentina. I början av 1900-talet var befolkningens genomsnittliga inkomst per capita bland de högsta i världen. ”*Riche comme un argentin*” – rik som argentinare – var ett vanligt uttryck på den tiden. Ekonomiskt sett är Argentinas

arvidlindmansfond.se

Lindmanfonden utlyser löpande stipendier för skribenter och då särskilt unga skribenter, resestipendier samt bidrag till bokproduktion och utgivning.

Läs mer här.

historia en historia av inflation, hyperinflation, statskonkurser och utarmning. Landet har upplevt nio statsbankrutter under sin historia, varav den senaste var 2020. En tragisk historia för ett så stolt land, som en gång var ett av de rikaste i världen. Inflationen har varit tvåsiffrig varje år sedan 1945 (utom på 1990-talet).

Argentina har styrts av statskramare i årtionden och är nu ett av de mest ekonomiskt ofria länderna i världen. I Heritage Foundations 2023 *Index of Economic Freedom* rankas Argentina på 144:e plats av 177 länder – och även i Latinamerika är det bara ett fåtal länder (särskilt Venezuela) som är mindre ekonomiskt fria än Argentina. Som jämförelse: Chile är, även om dess ställning har försämrats sedan socialisten Gabriel Boric kom till makten i mars 2022, fortfarande det 22:a mest ekonomiskt fria landet i världen och Uruguay är 27:e (USA är 25:e).

Men vad den allmänna opinionen beträffar har många argentinare helt enkelt fått nog av vänsterperonismen och vänder sig bort från den etatism som har dominerat deras land i årtionden. I en undersökning som jag genomförde förra året var Argentina ett av de länder där människor var mest positiva till marknadsekonomi. Mellan den 12 och 20 april 2022 gav jag opinionsforskningsinstitutet Ipsos MORI i uppdrag att undersöka ett representativt urval av 1 000 argentinare om deras attityder till marknadsekonomi och kapitalism.

Först ville vi ta reda på vad argentinarna tycker om marknadsekonomin. Vi presenterade sex påståenden om marknadsekonomi där ordet kapitalism inte användes. Det visade sig att uttalanden för ett starkare inflytande från staten fick stöd från 19 procent av de tillfrågade och uttalanden för mer marknadsfrihet fick stöd från 24 procent. I Argentina har uttalandet "I ett bra ekonomiskt system anser jag att staten bara bör äga egendom inom vissa områden; Lejonparten av egendomen bör vara privatägd" fick högsta möjliga godkännande. Och påståendet "Social rättvisa är viktigare i ett ekonomiskt system än ekonomisk frihet" fick det lägsta stödet.

Vi genomförde samma undersökning i 34 andra länder och fann endast fem länder (Polen, Förenta staterna, Tjeckien, Sydkorea och Japan) där stödet för marknadsekonomin var ännu starkare än i Argentina. I 29 länder var stödet för marknadsekonomin svagare.

Dessutom fick alla respondenter 10 termer – positiva och negativa – och ombads att välja vilken de associerade med ordet "kapitalism", samt ytterligare 18 frågor om kapitalism. Stödet för kapitalismen var inte lika högt som i den första omgången frågor om marknadsekonomi, där termen "kapitalism" inte användes. Men även när ordet "kapitalism" nämndes fann vår undersökning bara sju av 35 länder där bilden av kapitalismen är mer positiv än i Argentina, i motsats till 27 länder där människor har en mer negativ uppfattning om kapitalismen än i Argentina.

Detta förklarar varför en uttalad anhängare av kapitalism som Javier Milei, professor i österrikisk ekonomi, har en möjlighet att vinna valet i landet. Milei gick in i valkampanjen och krävde att Argentinas centralbank skulle avskaffas och att valutorna skulle konkurrera fritt, vilket förmodligen skulle leda till att den amerikanska dollarn skulle bli det mest populära betalningsmedlet. Han krävde också privatisering av statligt ägda företag, avskaffande av många subventioner, en sänkning eller avskaffande av 90 procent av skatterna och radikala reformer av arbetsrätten. Inom utbildningssektorn har Milei krävt att finansieringen ska ske genom ett vouchersystem.

Argentina är för övrigt också ett exempel på den viktiga roll som tankesmedjor spelar när det gäller att bana väg för intellektuella förändringar, som sedan följs av politiska förändringar. I Argentina är det till exempel Fundación para la *Responsabilidad Intelectual* och *Fundación para la Libertad eller Federalismo y Libertad*. Jag har stött på libertarianska tankesmedjor i 30 länder, men de är sällan så aktiva som de i Argentina. Det ska bli intressant att se om fröna de har sått kommer att bära frukt den 19 november.

Rainer Zitelmann är historiker och författare till boken [Myter om kapitalism](#)